

Zestiende Bijbelstudie over 1 Samuël 10:2-27 – hoofdstuk 18 van ‘Gebeden’, bijbelstudies over Samuël

1. Zingen: Ps. 75:2 en 4
2. Gebed
3. Lezen: 1 Samuël 10:1-27
4. Welkom en mededelingen

Inleiding

1. Wat zal het voor Saul een bijzonder moment geweest zijn... hij tot koning, tot **voorganger** gezalfd door Samuël, de profeet! Hij koning? Een eenvoudige boerenzoon uit een onopvallend geslacht van een van de kleinste stammen van Israël, Benjamin.

2. Het is dan ook geen wonder dat hij van Samuël enkele **tekenen** krijgt aangereikt, zodat hij ervan overtuigd kan worden dat het echt waar is wat hem is toegezegd.

a. Het **eerste** teken is dat Saul zal horen dat de verloren **ezelinnen** terecht zijn (vs.2). Wanneer hij weggaat uit Rama, zal hij twee mannen vinden bij het graf van Rachel in het gebied van Benjamin bij Selsach. Deze mannen zullen Saul vertellen dat de ezelinnen waarnaar hij op zoek was, terecht zijn. Zij zullen ook meedelen dat de vader van Saul zich geen zorgen meer maakt om de ezelinnen, maar dat hij wel bezorgd is om zijn zoon.

b. Wanneer Saul verder trekt en aankomt bij Elon-Thabor, waarschijnlijk te vertalen als de **eik** of de terebint van Thabor, zal hij drie mannen tegenkomen, die zich op weg begeven naar het heiligdom te Bethel (vs.3). Zij hebben offergaven bij zich: de eerste drie bokjes, de tweede drie **broden** en de derde een zak wijn. De drie mannen zullen Saul naar zijn welstand vragen en hem twee broden geven, die Saul ook in ontvangst neemt (vs.4). Aangezien de broden bestemd zijn voor de offerdienst, wordt hiermee het heilige karakter van de bediening van Saul onderstreept.

c. Nadat Saul dit tweede teken heeft ontvangen, volgt in vs. 5 vlakbij huis een **derde** teken op de ‘heuvel Gods’, oftewel Gibeon Elohim, waar ‘de bezettingen van de Filistijnen zijn’. Het is niet helemaal duidelijk wat daarmee bedoeld wordt. Ligt daar werkelijk een afdeling van het Filistijnse leger? Of wordt er bedoeld dat de Filistijnen daar een zichtbaar symbool, een soort **zuil**, hebben geplaatst als teken van hun macht? Deze plaats is niet anders dan de Benjaminitische plaats Gibeon, de woonplaats van Saul. Samuël zegt dat Saul op die plek een groep **profeten** zal aantreffen, die afdaalt van een offerhoogte. ‘Voor hun aangezichten’, d.w.z. voor hen uit gaan mensen die muziekinstrumenten bespelen. Terwijl de instrumenten spelen, zijn de profeten aan het profeteren. Wanneer Saul hen ontmoet, zal de **Geest** van de HEERE ook over hem vaardig worden en zal hij met de profeten profeteren (vs.6). Daarnaast brengt de Geest nog iets teweeg in Saul: hij zal in ‘een **andere** man’ veranderd worden, hij zal een ander mens worden, hij zal een ander innerlijk krijgen, een ander hart. Dat is een grote genade. Een ander hart is echter nog geen nieuw hart, het nieuwe vleselijke hart waar Ezechiël over spreekt in bijv. Ez. 36:26. Het ‘andere hart’ van Saul is dus niet genoeg voor hem om God te ontmoeten, maar wel genoeg voor de taak die hij krijgt opgedragen.

3. Even **samenvattend**: in vs.2-6 is dus een drietal tekenen aangekondigd: het eerste teken is een **geruststelling** inzake de ezelinnen, het tweede teken is een **eerbewijs** aan Saul waardoor zijn positie als koning wordt onderstreept en het derde teken is een **toerusting** door de Geest waardoor Saul een ander mens wordt. De aan Saul gegeven tekenen vormen een **bevestiging** en **bemoediging** en daardoor mag hij weten dat God hem vergezelt in wat hij onderneemt.

4. In vs. 7 zegt Samuël tegen Saul: ‘En het zal geschieden, als u deze tekenen zullen komen, doe gij, **wat uw hand vinden zal**, want God zal met u zijn.’ Het gaat dus om de vraag wat Saul moet gaan doen, als hij zo dadelijk Samuël zal verlaten. Saul moet dan elke gelegenheid aangrijpen die hem zal geboden worden om zich als koning te presenteren. Hij mag dat doen in het besef dat hij daartoe door God geroepen is en in het vertrouwen dat God met hem is. De Heere zal hem te zijner tijd wel aanwijzen hoe hij heeft te handelen.

5. In vs. 8 volgt een wat vage **opdracht**: ‘Gij nu zult voor mijn aangezicht afgaan naar Gilgal, en zie, ik zal tot u afkomen om brandoffers te offeren, om te offeren offeranden der dankzegging: zeven dagen zult gij daar wachten, tot dat ik tot u kom, en u bekend maak, wat gij doen zult.’ De Studiebijbel acht het waarschijnlijk dat Saul bij zijn thuiskomst in Gibeon het daar aanwezige symbool van de Filistijnse aanwezigheid moet gaan **vernietigen**. Dan zal hij op die wijze zijn koningschap tonen. Ds. Den Butter zegt ervan dat dit vers in ieder geval niet te maken heeft met de thuisreis die Saul nu eerst gaat maken, maar met iets wat **later** zal volgen. Dat is in lijn met de kanttekening bij dit vers, waarin ook gesteld wordt dat Saul toch eerst naar Mizpa zal moeten gaan, om daar officieel tot koning te worden aangesteld. In de toekomst zal het echter een keer gebeuren dat Saul zich naar Gilgal moet begeven en dat hij daar op Samuël zal moeten wachten. Voordat hij tot actie mag overgaan, moet Samuël dan eerst een offer aan de Heere brengen. Ook al zal Samuël mogelijk later komen dan verwacht is, dan nog moet Saul wachten. De gebeurtenis waar deze woorden op slaan, vinden we pas een paar hoofdstukken verder beschreven, namelijk in 1 Samuël 13. Maar nu al weet Saul wat dan zal plaatsvinden. Waarom staat het dan al op deze plaats? Daar kan geen duidelijk antwoord op worden gegeven. Wat we er wel uit mogen afleiden, is dat er in Sauls regering een sterke **verbondenheid** moet zijn, niet alleen met de **profetie**, maar ook met de **priesterdienst**.

6. Dan is in vs. 9 het moment van afscheid gekomen. Samuël blijft achter en Saul gaat verder. En dan gebeurt het al – die **verandering** van Sauls **hart** vindt hier al plaats. De boerenzoon wordt nu een man met totaal andere taken. Van Gods Geest ontvangt hij de bekwaamheid en toerusting om als koning het volk te regeren. Een opleiding in die richting heeft hij niet gehad. Maar de Heilige Geest zal hem geven wat hij nodig heeft. Zo kan Saul de taak aan, en zo zal hij het volk tot zegen kunnen zijn. Als hij zich nu maar gewillig schikt en luistert naar de Heere en Zijn dienaar Samuël...

7. De vervulling van de drie tekenen is gekomen. Dat lijkt zo vanzelfsprekend te zijn dat de Bijbelschrijver over de eerste twee geen nadere mededelingen doet. In vs. 10 zijn we namelijk direct al bij het **derde** teken. Saul is vlakbij zijn woonplaats Gibeon, en ja hoor, daar komen de profeten de heuvel af, ‘en de Geest des Heeren werd vaardig over hem – dat is Saul – , en hij **profeteerde** in het midden van hen.’ Wat houdt dat profeteren in? Ik citeer uit een Bijbellesing van ds. Moerkerken: ‘Daarmee wordt bedoeld: luidkeels zingend, jubelend en sprekend de woorden Gods verkondigen. Dat was in die tijd profeteren. Dat is een heel bijzondere vorm van godsdienst, die wij later niet meer tegenkomen. Maar in de tijd van Saul en David wel. Daar waren de profetenscholen en de profeten riepen en zongen dan onder begeleiding van muziekinstrumenten de grootheid van God uit.’ Ds. Den Butter veronderstelt dat het nog jonge mannen zijn, leerlingen uit de door Samuël gestichte **profetenscholen** in de plaatsen Bethel, Gilgal en Mizpa. Zij werden door Samuël **toegerust** om profetenwerk te doen. En wat deze jonge mannen overkomt, overkomt ook Saul. Ook hij wordt door de Geest aangegrepen en looft en prijst God. Omdat hij dicht bij huis is, zijn er heel veel mensen die hem herkennen. Zo kennen ze Saul niet. Het is dan ook geen wonder (vs. 11) dat ieder tegen elkaar zegt: ‘Wat is dit dat de zoon van Kis geschied is? **Is Saul ook onder de profeten?**’ Dat was een opzienbarend feit, zo kennen ze Saul niet, en ze zullen er dan ook wel een poos over doorgepraat hebben. Een van hen zegt dan op een gegeven ogenblik: ‘Wie is toch hun **vader?**’ Deze man geeft er blijk van dat hij wat dieper over deze dingen nadenkt. Hij wil er namelijk mee zeggen: Waarom zou dit de zoon van Kis niet kunnen overkomen? Daar heeft zijn afstamming niets mee te maken. Die man heeft het goed gezien. God is de Vader van de profetie. Hij legt soeverein beslag op mensen die Hij in Zijn dienst wil nemen. En dat heeft niets met afstamming te maken.

8. Ten slotte zien we Saul in de vss. 13-16 **thuiskomen**. Het is merkwaardig dat we niet de vader van Saul ontmoeten, maar alleen zijn **oom**. Die man is een beetje of beter heel erg nieuwsgierig en wil weten wat er met Saul is gebeurd. Hij heeft wellicht het een en ander opgevangen van wat zich zojuist op de heuvel heeft afgespeeld. Maar Saul zegt eigenlijk niets, en vooral praat hij niet over zijn zalving tot koning door Samuël.

9. Tot nu toe is het besluit om Saul tot koning aan te wijzen een geheim geweest tussen Samuël en Saul. Het moment waarop een koning wordt aangewezen breekt echter aan, als Samuël het volk bijeen roept bij de Heere in **Mizpa** (vs.17). Daarmee geeft Samuël gehoor aan het verzoek van het volk dat in

1Samuël 8 al is uitgesproken, maar nog niet is ingewilligd. We sluiten hier eigenlijk aan bij de laatste verzen van dat hoofdstuk; daar had het volk om een koning gevraagd, en de Heere had tegen Samuël gezegd dat hij naar hun stem moest horen: ‘Hoor naar hun stem, en stel hun een koning. Toen zeide Samuël tot de mannen van Israël: Gaat heen, een ieder naar zijn stad’ (1Sam. 8:22). Er moest dus een vervolg komen, en dat komt nu.

Het volk, dus met name de **vertegenwoordigers** van alle stammen, werd verzameld in Mizpa. Het is niet verwonderlijk dat Samuël het volk naar die plaats roept, want dit is de plaats waar hij eerder op een beslissend moment voor het volk heeft gebeden (zie 1 Sam.7:5) en waar de Israëlieten op wonderlijke wijze zijn bevrijd van de Filistijnen. Daar was ook de steen opgericht met het Eben-Haëzer als opschrift. In de tijd van Samuël is Mizpa blijkbaar de plaats waar de Heere Zijn wil bekend maakt aan het hele volk.

10. Daar houdt Samuël een **redevoering** die in vs. 18 en 19 is samengevat. Uit die rede blijkt dat Samuël vasthoudt aan wat hij in hfst. 8 ook al had gezegd. Hij benadrukt opnieuw dat de Heere Zijn volk Israël uit Egypte heeft opgevoerd. Hij begint zijn rede zoals latere profeten zo vaak zouden doen: ‘Alzo heeft de HEERE, de God Israëls, gesproken.’ Hij spreekt dus namens God. De Heere heeft u uit de hand van de Egyptenaren gered, en beschermd tegen alle volken die u onderdrukten. U had voorspoed als u de Heere diende, maar u werd door de vijanden onderdrukt als u van de Heere weg dwaalde. En nu wilt u een koning. Daarmee **verwerpt** u de Heere als uw koning. Samuël zegt het heel scherp: ‘Maar gij hebt heden uw God verworpen (...) en hebt tot Hem gezegd: Zet een koning over ons!’

Het gaat hier dus niet zozeer om het feit dat Samuël teleurgesteld was omdat hij als richter was afgewezen. Nee, dat had Samuël geaccepteerd, en hij gehoorzaamde de Heere in Zijn bevel om een koning over het volk te stellen. Maar dit móét hij zeggen. Het volk zal een koning krijgen, maar niet in de rechte weg.

11. Maar nu wordt Samuël, om het zo te zeggen, **zakelijk**, en gaat hij over tot de plechtigheid rond de aanwijzing van een koning. Om een vorst te kiezen moeten de Israëlieten zich per stam en per geslacht opstellen. Uit de stammen en geslachten zal de Heere een vorst aanwijzen. We lezen dat Samuël de stammen van de Israëlieten laat naderen en dat door het **lot** de stam van Benjamin wordt aangewezen (vs.20). De Benjaminieten moeten naar voren komen en uit hen wordt het geslacht Matri uitgekozen (vs.21). Ten slotte wijst God uit de stam van Matri **Saul**, de zoon van Kis, aan.

Saul blijkt op het moment van de aanwijzing echter niet aanwezig te zijn, waarop de Israëlieten hem gaan zoeken, maar ze vinden hem niet. In verwarring gebracht door de onvindbaarheid van Saul, stellen de Israëlieten voor de Heere nogmaals te raadplegen en Hem te vragen – nu waarschijnlijk met behulp van de urim en thummim – of de man naar hen is gekomen (vs.22). God antwoordt dan dat Saul zich heeft verstopt ‘tussen de vaten’, d.w.z. de **bagage**. Waarom hij daar was, wordt niet gezegd, maar is waarschijnlijk te verklaren uit een zekere **bescheidenheid**. Maar merkwaardig is het – men vraagt zich toch ongemerkt af: moet zo’n man nu koning worden?

12. De Israëlieten lopen naar de plaats waar de spullen liggen en vinden hem (vs.23). Ze nemen hem mee en plaatsen hem te midden van het volk. Wanneer Saul daar staat, valt op dat hij met kop en schouders boven het volk uitsteekt, dus zijn **lichaams grootte** zal bij het volk wel positief overgekomen zijn. Dat geeft hem enige koninklijke allure! Ze zijn dan ook gewillig om hem te aanvaarden als de aangewezen vorst. Terwijl Saul zo tussen het volk staat en boven hen uit rijst, neemt Samuël het woord (vs.24). Wijzend op Sauls rijzige gestalte zegt Samuël tot de Israëlieten: ‘Ziet gij die de HEERE verkoren heeft? Want gelijk hij is er niemand onder het ganse volk.’ Dan juicht al het volk en zegt: ‘De koning leve!’ Met deze uitroep laten ze merken dat ze het koningschap van Saul **aanvaarden**.

13. Daarna leest Samuël (vs. 25) een tekst voor die ‘het recht van het koninkrijk’ wordt genoemd. Waarschijnlijk is dit ontleend aan datgene wat Mozes in Deuteronomium 17:14-20 al had geschreven. Centraal in dit recht van het koninkrijk staat ongetwijfeld dat het koningschap in Israël een **theocratisch** koningschap is. Saul wordt wel koning, maar God blijft de allerhoogste Koning van Israël. Saul is niet meer dan **onderkoning**. Dat brengt een andere stijl van regeren met zich mee. De koning moet een **herder** zijn, die zó voor de schapen dient te zorgen dat het hun tot heil zal zijn. De koning is er voor het volk, en niet het volk voor de koning. Later heeft Samuël dit geschrift ‘voor het aangezicht des

HEEREN' gelegd, dus zeer waarschijnlijk in het heiligdom, in de tabernakel. Ten slotte stuurt hij de Israëlieten huiswaarts en sluit daarmee de bijeenkomst.

14. En wat doet de gekozen koning Saul? Hij stond daar tussen het volk, eigenlijk heel **passief**. En nu gaat hij (vs. 26) met al het volk ook gewoon naar huis, naar Gibeon. Heel bescheiden. Het enige onderscheid is dat er een groep mannen is 'wier hart God geroerd had' om als een soort **lijfwacht** met hem mee te gaan. God had hen ertoe bewogen om met deze man, hun nieuwe koning, mee te gaan. Hiermee wordt ongetwijfeld de basis gelegd voor het leger van Saul.

Maar er is vanaf het begin ook **verdeeldheid**, omdat enkele Belialsmannen, nietsnutten, nietswaardige lieden de vraag opperen hoe deze man hen ooit kan helpen (vs.27). Hoe zal Saul op hen reageren? Opnieuw stelt hij zich heel bescheiden op. Hij houdt zich als doof, en doet alsof hij niets merkt.

15. We mogen niet op de geschiedenis vooruitlopen, maar eigenlijk wordt hier toch wel duidelijk dat Saul de ware koning niet is. Het verhaal loopt toch eigenlijk wel uit op een anti-climax. Eigenlijk roept deze geschiedenis het **heimwee** op naar de **ware koning**. Die ontmoeten we straks in David, maar ook hij stelt teleur. Alles roept in deze geschiedenis toch in wezen om Hem Die werkelijk **Koning** zal zijn over Zijn volk, **Davids grote Zoon!**

Zingen: Ps. 85:3.